

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 4 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างสังกัดและขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน 3) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ และ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete Needs Assessment Research) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้การสำรวจด้วยแบบสอบถาม 2) การศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ โดยดำเนินการสัมภาษณ์กับผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา และให้นักเรียนเขียนตอบตามประเด็นคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว จำนวน 36 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 654 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนว และ 2) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนางานบริการแนะแนว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (T-test) ด้วยการเปรียบเทียบรายคู่ (Paired-Samples t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา

ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษาส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ขนาดใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 51-60 ปี วุฒิมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา ทำหน้าที่ตำแหน่งครูที่ปรึกษา มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 1-10 ปี โดยส่วนมากมีความรู้และได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว เคยได้รับการอบรมความรู้และมีประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับด้านแนะแนว โดยเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี

1.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ขนาดใหญ่พิเศษ โดยเฉพาะโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย เป็นเพศหญิง อายุ 15 ปี อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลการเรียนอยู่ระหว่าง 3.51-4.00 สถานภาพทางครอบครัวของนักเรียนส่วนมากอยู่ด้วยกัน และพักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา

1.2 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยของความต้อ้งการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

1.2.1 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา

โดยรวมคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา ในสภาพที่เป็นจริงมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยด้านบริการสนเทศสูงสุด รองลงมาเป็นด้านบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการจัดวางตัวบุคคล บริการให้คำปรึกษา และบริการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

การปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ในสภาพที่ควรจะเป็นมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมากทุกด้าน โดยด้านบริการสนเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามและประเมินผล และบริการให้คำปรึกษา ตามลำดับ

การทดสอบค่าที พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในทุกด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษามีความต้อ้งการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้าน

1.2.2 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ของนักเรียน

โดยรวมคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ของนักเรียน ในสภาพที่เป็นจริงมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนที่อยู่ในระดับสูง มีจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ บริการสนเทศ และบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ส่วนการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนที่อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ บริการติดตามและประเมินผล รองลงมา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการให้คำปรึกษา ตามลำดับ

การปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ในสภาพที่ควรจะเป็นมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยด้านบริการจัดวางตัวบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาบริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการติดตามและประเมินผล และบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ตามลำดับ

การทดสอบค่าที พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น ในทุกด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้าน

สรุปในภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ในสภาพที่เป็นจริงของงานบริการแนะแนวอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.71) โดยบริการสนเทศมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.74) รองลงมาคือบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=3.54$, S.D.=0.74) บริการจัดวางตัวบุคคล ($\bar{X}=3.41$, S.D.=0.80) บริการติดตามและประเมินผล ($\bar{X}=3.40$, S.D.=0.84) และบริการให้คำปรึกษา ($\bar{X}=3.40$, S.D.=0.90) ส่วนในสภาพที่ควรจะเป็นของงานบริการแนะแนวอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.55) โดยบริการจัดวางตัวบุคคลมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.61) รองลงมาคือบริการสนเทศ ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.58) บริการให้คำปรึกษา ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.66) บริการติดตามและประเมินผล ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.64) และบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.59) ตามลำดับ และการทดสอบค่าที พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียน ทั้งในสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นทุกด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้าน

1.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้อการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างสังกัดและขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน

1.3.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ กับสังกัดที่แตกต่างกันในสภาพที่เป็นจริงของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา

คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนกับสังกัดที่แตกต่างกันในสภาพที่เป็นจริงของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษานั้นมีความต่างกัน โดยรวมคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัด สพป. มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจัดอยู่ในคะแนนเฉลี่ยระดับสูง จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ บริการสนเทศ รองลงมาบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล และบริการจัดวางตัวบุคคล ส่วนคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ บริการติดตามและประเมินผล รองลงมาบริการให้คำปรึกษา ตามลำดับ

โดยรวมคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัด สพม. มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ได้แก่ บริการสนเทศสูงสุด รองลงมาบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการจัดวางตัวบุคคล บริการให้คำปรึกษา และบริการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

การทดสอบค่าที พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัด สพป. และ สพม. ในสภาพที่เป็นจริง มีความแตกต่างทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา ที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดที่แตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้านแตกต่างกัน โดยผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา อยู่ในโรงเรียนสังกัด สพม. จะมีการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้านดีกว่าโรงเรียนสังกัด สพป.

1.3.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ กับสังกัดที่แตกต่างกันในสภาพที่ควรจะเป็นของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา

คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนกับสังกัดที่แตกต่างกันในสภาพที่ควรจะเป็นของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษานั้นมีความต่างกัน โดยรวมคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัด สพป. มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ซึ่งจัดอยู่ในคะแนนเฉลี่ยระดับสูงมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล รองลงมาบริการสนเทศ และบริการจัดวางตัวบุคคล ส่วนคะแนนเฉลี่ยระดับสูง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ บริการให้คำปรึกษา รองลงมาบริการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

โดยรวมคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัด สพม. มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมากทุกด้าน ได้แก่ บริการสนเทศสูงสุด รองลงมาบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการติดตามและประเมินผล บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการให้คำปรึกษา ตามลำดับ

การทดสอบค่าที พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัด สพป. และ สพม. ในสภาพที่ควรจะเป็น มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา ที่อยู่ในโรงเรียนสังกัด สพม. มีความต้องการเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวในโรงเรียนในสภาพที่ควรจะเป็นด้านบริการสนเทศ และบริการติดตามและประเมินผลสูงกว่าโรงเรียนสังกัด สพป.

1.3.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ กับขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันในสภาพที่เป็นจริงของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา

ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษาที่อยู่ในขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน จะมีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนในสภาพที่เป็นจริงภาพรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน แต่พบว่า ด้านบริการสนเทศ และบริการให้คำปรึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีความต่างกันในการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนด้านบริการสนเทศและบริการให้คำปรึกษา แสดงว่าผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็กมีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในสภาพที่เป็นจริงน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดอื่นไม่แตกต่างกัน

1.3.4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ กับขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันในสภาพที่ควรจะเป็นของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา

ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษาที่อยู่ในขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน จะมีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนในสภาพที่ควรจะเป็นทุกด้านไม่แตกต่างกัน โดยผลของการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสามารถบ่งชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนทุกขนาดต้องการและอยากให้มีการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3.5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ กับสังกัดที่แตกต่างกันในสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน

คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนกับสังกัดที่แตกต่างกันในสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน ระหว่างโรงเรียนสังกัด สพป. และสพม. มีความแตกต่างกัน โดยโรงเรียนสังกัด สพป. มีคะแนนเฉลี่ยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาบริการสนเทศ บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามและประเมินผล และบริการให้คำปรึกษา ตามลำดับ

ส่วนโรงเรียนสังกัด สพม. มีคะแนนเฉลี่ยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง โดยบริการสนเทศมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการให้คำปรึกษา บริการติดตามและประเมินผล และบริการจัดวางตัวบุคคล ตามลำดับ

การทดสอบค่าที พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนกับสังกัดที่แตกต่างกันในสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน ระหว่างโรงเรียนสังกัด สพป. และสพม. มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนได้รับการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนทั้งสองสังกัดต่างกันในทุกด้าน โดยนักเรียนในโรงเรียนสังกัด สพป. มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้านน้อยกว่าโรงเรียนสังกัด สพม.

1.3.6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ กับสังกัดที่แตกต่างกันในสภาพที่ควรจะเป็นของนักเรียน

คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนกับสังกัดที่แตกต่างกันในสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน ระหว่างโรงเรียนสังกัด สพป. และสพม. มีความแตกต่างกัน โดยโรงเรียนสังกัด สพป. มีคะแนนเฉลี่ยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง ได้แก่ บริการสนเทศมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาบริการจัดวางตัวบุคคล บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการติดตามและประเมินผล และบริการให้คำปรึกษา ตามลำดับ

ส่วนโรงเรียนสังกัด สพม. มีคะแนนเฉลี่ยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง ได้แก่ บริการจัดวางตัวบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาบริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการติดตามและประเมินผล และบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ตามลำดับ

การทดสอบค่าที พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนกับสังกัดที่แตกต่างกันในสภาพที่ควรจะเป็น ระหว่างโรงเรียนสังกัด สพป.และสพม. มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนต้องการให้โรงเรียนดำเนินการจัดบริการงานแนะแนวในโรงเรียนทุกด้านเพิ่มมากขึ้นทั้งโรงเรียนในสังกัด สพป.และสพม. คะแนนเฉลี่ยจึงบ่งชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนในแต่ละสังกัดมีความต้องการทุกด้านที่แตกต่างกัน

1.3.7 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ กับขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันในสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน

นักเรียนที่อยู่ในขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันจะมีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยในภาพรวมของทุกด้านนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สามารถสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

1) ด้านบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ นอกจากนี้นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ

2) ด้านบริการสนเทศ นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง นอกจากนี้ นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่

3) ด้านบริการให้คำปรึกษา นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่

4) ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่

5) ด้านบริการติดตามและประเมินผล นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

1.3.8 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ กับขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันในสภาพที่ควรจะเป็นของนักเรียน

นักเรียนที่อยู่ในขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันจะมีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยในภาพรวมของทุกด้าน นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สามารถสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

- 1) ด้านบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่
- 2) ด้านบริการสนเทศ นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่
- 3) ด้านบริการให้คำปรึกษา นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่
- 4) ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่
- 5) ด้านบริการติดตามและประเมินผล นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่

สรุปในภาพรวมของการเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างสังกัดและขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน พบว่า 1) โรงเรียนที่อยู่ในสังกัดที่แตกต่างกันระหว่างสังกัดสพ.และสพม. จะมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนสังกัดสพ. มีคะแนนเฉลี่ยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.06$, S.D.=0.81) ส่วนโรงเรียนสังกัด สพม. มีคะแนนเฉลี่ยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.62$, S.D.=0.62) 2) โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันระหว่างขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ จะมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานบริการแนะแนวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

1.4 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

1.4.1 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ของผู้บริหาร ครูแนะแนว และ ครูที่ปรึกษา จำแนกตามรายด้านและรายชื่อ

ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้าน โดยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนลำดับที่ 1 คือ บริการติดตามและประเมินผล รองลงมาบริการให้คำปรึกษา บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการสนเทศ ตามลำดับ สามารถที่จะสรุปรายด้านและรายชื่อได้ดังนี้

1) ด้านบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล พบว่า ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การให้นักเรียนเขียนอัตชีวประวัติหรือประวัติส่วนตัว เพื่อให้ครูได้รู้จักนักเรียนมากยิ่งขึ้น 2) การสำรวจความต้องการความช่วยเหลือในด้านการปรับตัวกับเพื่อน การเข้าใจตนเอง และบุคลิกภาพของนักเรียน และ 3) การจัดให้ครูได้สัมภาษณ์พูดคุยกับนักเรียน เพื่อทราบปัญหาและความต้องการต่างๆ ของนักเรียน

2) ด้านบริการสนเทศ พบว่า ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การจัดนิทรรศการข้อมูลข่าวสาร การศึกษาต่อและการเลือกประกอบอาชีพให้กับนักเรียน 2) การจัดเสียงตามสาย เว็บไซต์ และช่องทางออนไลน์ในการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่จำเป็นและเหมาะสมแก่นักเรียน และ 3) การเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์ หรือผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพต่างๆ มาให้ความรู้แก่นักเรียน

3) ด้านบริการให้คำปรึกษา พบว่า ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การบันทึกข้อมูลของนักเรียนที่มาขอรับบริการให้คำปรึกษา 2) การจัดตารางเวลาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างชัดเจน เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้ามาขอรับคำปรึกษา และ 3) การปฏิบัติการส่งต่อนักเรียนให้แก่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาซับซ้อนเกินไป เพื่อให้นักเรียนได้รับคำปรึกษาและแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

4) ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล พบว่า ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การจัดให้นักเรียนทำงานพิเศษหรือหารายได้พิเศษระหว่างเรียน เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน 2) การจัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นแก่นักเรียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ก่อนสำเร็จการศึกษา และ 3) การมอบทุนอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านทุนทรัพย์

5) ด้านบริการติดตามและประเมินผล พบว่า ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การจัดทำกล่องรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น 2) การให้กรอก

แบบสอบถามหรือแบบสำรวจความคิดเห็นจากครูและผู้ปกครองนักเรียน เพื่อขอความเห็นในการปรับปรุงการจัดบริการแนะแนว และ 3) การประเมินผลการจัดบริการแนะแนวด้านต่างๆ เพื่อทำสถิติเปรียบเทียบและปรับปรุงพัฒนางานแนะแนวต่อไป

1.4.2 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ของนักเรียน จำแนกตามรายด้านและรายข้อ

นักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้าน โดยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน ลำดับที่ 1 คือ บริการจัดวางตัวบุคคล รองลงมาบริการให้คำปรึกษา บริการติดตามและประเมินผล บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล และบริการสนเทศ

1) ด้านบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล พบว่า นักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การจัดให้ครูได้สัมผัสภาษณ์พูดคุยกับนักเรียน เพื่อทราบปัญหาและความต้องการต่างๆ ของนักเรียน 2) การสำรวจความต้องการทางด้านการเรียน และ 3) การสำรวจความต้องการในการประกอบอาชีพ

2) ด้านบริการสนเทศ พบว่า นักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) จัดการศึกษาออกสถานที่ให้กับนักเรียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และได้รับประสบการณ์โดยตรงจากแหล่งการเรียนรู้ 2) การให้บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแก่นักเรียน เพื่อใช้ในการสืบค้นหาข้อมูลทางด้านการศึกษา อาชีพ และส่วนตัวและสังคม และ 3) การจัดป้ายนิเทศเพื่อให้ข่าวสารในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม และข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์และทันสมัยแก่นักเรียน

3) บริการให้คำปรึกษา พบว่า นักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การจัดตารางเวลาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างชัดเจน เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้ามาขอรับคำปรึกษา 2) การบันทึกข้อมูลของนักเรียนที่มาขอรับบริการให้คำปรึกษา และ 3) การปฏิบัติการส่งต่อนักเรียนให้แก่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาซับซ้อนเกินไป เพื่อให้นักเรียนได้รับคำปรึกษาและแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

4) บริการจัดวางตัวบุคคล พบว่า นักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การจัดให้นักเรียนทำงานพิเศษหรือหารายได้พิเศษระหว่างเรียน เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน 2) การมอบทุนอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านทุนทรัพย์ และ 3) การจัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นให้แก่ นักเรียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ก่อนสำเร็จการศึกษา

5) บริการติดตามและประเมินผล พบว่า นักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การจัดทำกล่องรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น 2) การติดตามผลหลังจากสอนพิเศษหรือสอนซ่อมเสริมให้แก่ นักเรียนที่เรียนอ่อน และ 3) การจัดให้มีการอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับการให้บริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ เป็นประจำทุกปี

สรุปในภาพรวมของลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.17 -0.29 เมื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน ลำดับที่ 1 คือ บริการจัดวางตัวบุคคล ($PNI_{Modified} = 0.29$) รองลงมาคือ บริการให้คำปรึกษา ($PNI_{Modified} = 0.27$) บริการติดตามและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.26$) บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ($PNI_{Modified} = 0.20$) และบริการสนเทศ ($PNI_{Modified} = 0.17$)

1.5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียน ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดังนี้

1.5.1 ผู้บริหาร ได้เสนอแนะว่า ควรมีการสนับสนุนของทุกภาคส่วนเพื่อให้งานแนะแนวมีประสิทธิภาพ และช่วยให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองมากที่สุด เพื่อให้นักเรียนสามารถที่จะเลือกตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคตได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูที่ปฏิบัติหน้าที่แนะแนวทุกๆ ปี และควรมีครูแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) ทุกโรงเรียน

1.5.2 ครูแนะแนว ได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารของโรงเรียนควรตระหนักและให้ความสำคัญกับงานแนะแนวให้มาก อยากให้ทุกโรงเรียนเรียนมีบุคลากรด้านการแนะแนวอย่างเพียงพอกับจำนวนนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับการบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ อย่างทั่วถึงและครอบคลุมทั้งในเรื่องการเรียนต่อ การปรับตัวและการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนควรมีห้องแนะแนวเป็นเอกเทศ และมีครูแนะแนวที่มีวุฒิทางการแนะแนวโดยตรง เพื่อที่ครูจะได้พัฒนางานและให้การบริการแนะแนวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรมีโปรแกรมหรือแอปพลิเคชัน ที่เก็บข้อมูลนักเรียนแบบออนไลน์ เป็นข้อมูลสนเทศ เช่น ระเบียบสะสมออนไลน์ ประวัติของนักเรียน รวมถึงการให้บริการศึกษาต่อของโรงเรียนอื่นๆ ทางออนไลน์ เพื่อสะดวกและรวดเร็วทั้งครูและนักเรียน

1.5.3 ครูที่ปรึกษา ได้เสนอแนะว่า ควรมีครูแนะแนวเพิ่มตามความต้องการและจำนวนนักเรียน มีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษาแก่นักเรียนในช่วงพักกลางวัน ควรจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างต่อเนื่อง จัดงานบริการนิทรรศการข้อมูลข่าวสารในด้านการศึกษาต่อและประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนโดยเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อช่วยในการตัดสินใจของนักเรียน และควรจัดกล่องรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว ให้ครูและผู้ปกครองนักเรียนได้แสดงความคิดเห็น เพื่อขอรับความคิดเห็นในการปรับปรุงการจัดบริการแนะแนว ทั้งนี้อยากให้ทุกโรงเรียนมีพัฒนางานแนะแนวให้เป็นระบบทั้งโรงเรียน โดยได้รับความร่วมมือกันจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริการงานแนะแนวแก่นักเรียนอย่างแท้จริง เมื่อระบบงานแนะแนวเข้มแข็งก็จะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

1.5.4 นักเรียน ได้เสนอแนะว่า อยากให้ทางโรงเรียนมีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตไว้บริการให้แก่ นักเรียน ในการสืบค้นข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับการเรียน มีการจัดตั้งชมรมและกิจกรรมแนะแนวที่นักเรียนสนใจอย่างหลากหลาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาทางด้านอาชีพ ส่วนตัวและสังคม เช่น ด้านการพูด การสื่อสาร เน้นให้นักเรียนลงมือทำด้วยตนเองในสิ่งที่ชอบ กล้าแสดงออก และแสดงความสามารถมากขึ้น รวมทั้งช่วยให้นักเรียนได้ผ่อนคลายหรือคลายเครียดจากการเรียน มีการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนและการจัดกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ มีการจัดค่ายแนะแนว และเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์โดยตรงหรือพี่ๆ ในสาขาอาชีพต่างๆ มาแนะแนวทางในการเรียนต่อในสาขาอาชีพที่นักเรียนสนใจ ทั้งนี้ควรมีการจัดเรียนเพิ่มเติมให้แก่ นักเรียนหลังเลิกเรียนด้วย และที่สำคัญไปมากกว่านี้ทางโรงเรียนควรมีห้องรับฟังปัญหาและให้คำปรึกษากับนักเรียนได้ทุกเรื่อง สามารถที่จะรับฟังนักเรียนที่มีปัญหาอย่างมีเหตุผลและเก็บความลับนั้นไว้ได้ โดยผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ควรมีความสนิทสนมกับนักเรียนให้มากขึ้น และมีกล่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น มีการมอบทุนการศึกษาให้สำหรับนักเรียนที่ยากจนและลำบากจริงๆ และจัดหาแหล่งงานให้แก่ นักเรียนได้มีโอกาสดำเนินงานพิเศษหรือหารายได้พิเศษระหว่างเรียน มีการติดตามและประเมินผลในการช่วยเหลือนักเรียนและนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ตลอดจนควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการให้คำปรึกษานักเรียน เพื่อจะช่วยให้ครูมีทักษะในการให้คำปรึกษานักเรียนมากยิ่งขึ้น

2. อภิปรายผล

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยสามารถที่จะอภิปรายผลตามข้อค้นพบของวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

2.1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

งานบริการแนะแนวในโรงเรียนจากเก็บข้อมูลกับผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน พบว่า งานแนะแนวด้านบริการสนเทศ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือบริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการจัดวางตัวบุคคล บริการให้คำปรึกษา และบริการติดตามและประเมินผล จึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่า งานบริการแนะแนวในโรงเรียนส่วนมากจะมุ่งเน้นที่บริการสนเทศให้กับนักเรียนค่อนข้างมากกว่างานบริการแนะแนวด้านอื่นๆ จากผลงานวิจัย พบว่า ปัจจัยทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา และค่าใช้จ่ายในกระบวนการบริหารงานและควบคุมงานแนะแนวในโรงเรียนจะมุ่งเน้นไปที่งานบริการสนเทศในระดับมาก (ปราณี ตันติตระกูล, 2557: 511; เกศรา นื่องคณิง และดนิตา ดวงวิไล, 2560: 136) และเป็นด้านที่มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (จตุพร เถาว์หิรัญ, 2548) สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงในโรงเรียนปัจจุบันที่แต่ละโรงเรียนให้น้ำหนักของงานบริการแนะแนวในด้านบริการสนเทศแก่นักเรียนเกี่ยวกับการเรียนและการศึกษาต่อเป็นส่วนมาก จนขาดการให้ความสำคัญและการใส่ใจกับงานบริการแนะแนวด้านอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านบริการให้คำปรึกษาที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของงานแนะแนวอย่างมาก ในการช่วยเหลือเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคนและเป็นบริการที่จำเป็นอย่างมาก แต่ครูในโรงเรียนกลับถูกกละเลยและไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร เมื่อเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานแนะแนวในด้านอื่นคะแนนเฉลี่ยใน

ด้านบริการให้คำปรึกษามีคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างน้อยที่สุด สอดคล้องกับผลของการศึกษาระดับ ประสิทธิภาพงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดสระแก้ว และการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า งานด้านบริการให้ คำปรึกษามีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด (ปทุม มหาปราบ, 2557: 40; พิชิต จินดาศรี ธนวิน ทองแพง และ ชัยพจน์ รังงาม, 2559: 128) เนื่องมาจากในปัจจุบันภาระงานสอนและงานอื่นๆ ของครูค่อนข้างมาก จนไม่สามารถที่จะมีเวลาให้เด็กเข้ามารับคำปรึกษา บางโรงเรียนไม่มีครูแนะแนวหรือครูไม่ได้สำเร็จ การศึกษาสาขาการแนะแนว หรือ จิตวิทยาการให้คำปรึกษาโดยตรง ทำให้ครูขาดความรู้ ขาดทักษะ ในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานให้การปรึกษาไม่มีระบบ เมื่อเผชิญกับปัญหาของนักเรียนก็ไม่สามารถให้การช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง จึงทำให้การแนะแนวไม่ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง (ปทุม มหาปราบ, 2557: 43; ศุภวดี บุญญวงศ์, 2558; คชาวุธ ชันไชย, 2561: 18; อมรรัตน์ คำหอม ยง ยุทธ ยะบุญธง และชูชีพ พุทธประเสริฐ, 2561: 82) ฉะนั้นงานบริการแนะแนวในโรงเรียนยังมีความ จำเป็นที่จะต้องอาศัยครูเป็นผู้ที่ให้การช่วยเหลือนักเรียน จากการสะท้อนข้อมูลของครูพบว่า ครูทุกคนต้องการที่จะพัฒนาตนเองด้วยการอบรมทักษะพื้นฐานในการแนะแนวและการให้คำปรึกษา ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการรับมือกับกรณีศึกษา ทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่าง บุคคล ความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวและการให้คำปรึกษา บทบาทของครู ความรู้ในการลงมือปฏิบัติ และทักษะความร่วมมือ เป็นต้น (Yuen, 2002: 175; Lai -Yeung, 2014: 39) นอกจากนี้การแนะ แนวจะประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดีต้องได้รับความร่วมมือกันระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และชุมชน เข้ามามีส่วนในการวางแผนและการปฏิบัติงานแนะแนว พร้อมทั้งให้ความใส่ใจ และมีความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง มีกลไกในการขับเคลื่อนงานแนะแนวอย่างเป็น ระบบ จึงจะส่งผลให้การแนะแนวนั้นเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด (มนตรี อินตา สุพัตรา สุกุลศรี ประเสริฐ และมนทกานต์ เมฆธา, 2561: 2525)

2.2 การเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างสังกัดและขนาด โรงเรียนที่แตกต่างกัน

2.2.1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติงานบริการแนะแนวกับสังกัดโรงเรียน ที่แตกต่างกันในสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน

จากผลการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน พบว่า โรงเรียนสังกัดสพป. และ สพม. มีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของการปฏิบัติงานบริการแนะแนว แตกต่างกัน โดยเฉพาะงานบริการแนะแนวด้านบริการติดตามและประเมินผล และบริการให้ คำปรึกษาให้แก่ นักเรียน มีคะแนนค่อนข้างน้อยกว่าโรงเรียนสังกัดสพม. ส่วนบริการด้านอื่นๆ ไม่ แตกต่างกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าข้อมูลจากผลวิเคราะห์ทำให้เห็นภาพรวมของโรงเรียนทั้งสองสังกัด โดย โรงเรียนสังกัดสพม. จะมีการปฏิบัติมีการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนทุกด้านสูงกว่าโรงเรียน สังกัดสพป. เนื่องด้วยโรงเรียนสังกัดสพม. มีความพร้อมในด้านจำนวนครูที่เพียงพอต่อนักเรียน มีครูที่

สอนตรงเอกวิชา มีงบประมาณในการขับเคลื่อนในการบริหารจัดการพร้อมเพรียง และมีระบบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณสำหรับการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม (ประชา การินทร์ จินณวัตร ปะโคทั้ง และสุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2557: 109) ฉะนั้นการที่โรงเรียนมีความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ และการบริหารงานที่ดี นับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการปฏิบัติงานต่างๆ ของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ จากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและประสิทธิผลของนักเรียนและโรงเรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียน การบริหารจัดการภายในโรงเรียน คุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณลักษณะและพฤติกรรมการสอนของครู ความพึงพอใจในการทำงานของครู แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู พฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียน การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองและเจตคติของผู้เรียน เป็นต้น (นฤมล เจริญพรสกุล ช่อเพชร เบ้าเงิน และสมบัติ ศษสิทธิ์, 2559: 107; 2561; ทิพมาศ ดนตรีพงษ์ ชัยพจน์ รักษาม และสมุทธ ชำนาญ, 2561: 272; นฤกร ปันพุ่มโพธิ์ สมศรี ทองนุช และสุเมธ งามนกนก, 2561: 88)

ในทางตรงกันข้ามโรงเรียนสังกัดสพ. มักจะมีสภาพปัญหาหลายประการในด้านความพร้อมโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก เช่น ครูไม่ครบชั้นและสาระวิชา ขาดแคลนอัตรากำลังครู สื่อการเรียนการสอน งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ตลอดจนประสิทธิภาพในการบริหารจัดการต่ำ ทั้งนี้ยังมีการปฏิบัติงานแนะแนวอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนในการปฏิบัติงานแนะแนว ด้านการดำเนินงานในการบริหารงานแนะแนว ด้านการติดตามและประเมินซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อคุณภาพของการเรียนการสอน (กริวิช ฐานะกิจ, 2546; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 1-7; กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักนโยบายและแผนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557: 5-10) ทั้งนี้การปฏิบัติงานแนะแนวในสภาพที่ควรจะเป็นในมุมมองของผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสพ. มีความคาดหวังเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวในด้านบริการสนเทศและบริการติดตามและประเมินผลสูงกว่าโรงเรียนสังกัดสพ. เพราะโรงเรียนสังกัดสพ. นั้น เป็นโรงเรียนที่มีถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำเป็นที่ครูจะต้องให้ความรู้กับนักเรียนที่จะจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ค่อนข้างมากและหากิจกรรมต่างๆ ที่สนับสนุนและเป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจในการเลือกเรียนให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัดของตนเอง และโรงเรียนยังต้องมีกระบวนการติดตามและประเมินผลนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปให้มากขึ้นและหลากหลายช่องทาง เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาสู่การวางแผนในการแนะแนวและการช่วยเหลือนักเรียนรุ่นถัดไป เพื่อช่วยให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตและรู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองที่ดีขึ้น

จากการสำรวจครูในโรงเรียนพบว่า ลำดับความต้องการในงานบริการแนะแนวมากที่สุด ได้แก่ การให้คำปรึกษา การรวบรวมข้อมูลและการเผยแพร่ การประชาสัมพันธ์ การประชุมทิศการจัดวางตัวบุคคล การประเมินความสัมพันธ์กับชุมชนและครอบครัว และบริการติดตามผล (Yuksel-Sahim, 2009: 59) และผลจากงานวิจัยพบว่า ในแต่ละสัปดาห์นักเรียนจะเข้ามาขอรับคำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ อาชีพ ส่วนตัวและสังคม แต่การช่วยเหลือนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากอัตราส่วนของครูแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษามีน้อยไม่เพียงพอ

จำนวนนักเรียน เช่น บางโรงเรียน 1:870, 1: 936 หรือ 1:1,700 เป็นต้น (Agi, 2013: 82-83) งานแนะแนวในโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแห่งนั้นให้ความสำคัญกับการแนะแนวมากน้อยเพียงใด มีบุคลากร มีกระบวนการปฏิบัติการแนะแนวอย่างเป็นระบบและมีความอย่างต่อเนื่องหรือไม่ โรงเรียนจะต้องทบทวนกลไกและประเมินสภาพการณ์เกี่ยวกับการแนะแนวว่าที่ผ่านมาประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด เพื่อปรับเปลี่ยนระบบการแนะแนวให้สอดคล้อง กับสภาพการณ์ในสังคมปัจจุบันและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง (มนตรี อินตา สุพัตรา สุกุลศรีประเสริฐ และมนทกานต์ เมฆระ, 2561: 2518)

2.2.2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติงานบริการแนะแนวกับขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันในสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน

การปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันในด้านบริการสนเทศ และบริการให้คำปรึกษา แสดงว่าในมุมมองของผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียนนั้นมองว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติงานบริการแนะแนวได้ดีน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จากผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันจะมีการปฏิบัติงานบริการแนะแนวแตกต่างกัน (นงคันชูลิง โสโธง จิตติพร พิชญกุล และอรสา จรุงธรรม, 2554: 16) สืบเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษาแตกต่างกัน (ศทวรุช ชาญไชย, 2561: 1) ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยระดับสภาพการบริหารงานแนะแนวและประสิทธิภาพของการเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก (กมลวรรณ เทียงธรรม, 2546: 185; Gardner, Ritblatt, & Beatty, 2000: 21; Schneider, Wyse, & Kessler, 2007: 22) จึงเห็นได้อย่างได้ชัดเจนว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมการปฏิบัติงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง เนื่องจากมีบุคลากรจำนวนมาก มีความพร้อมในด้านงบประมาณ มีบุคลากรเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (ปณิธาน เปรื่องนนท์, 2556) ตรงกันข้ามกับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นจำนวนครูที่ไม่เพียงพอ ครูไม่ครบชั้น ครูไม่ตรงเอก เงินและงบประมาณที่จำกัด ขาดสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ซึ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนและนักเรียน ได้แก่ ด้านคุณภาพของผู้เรียน และด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา (สรคุปต์ บุญเกษม สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ และวินัย รังสินนท์, 2560: 227; วินัย คำวิเศษ และกฤษณะ ดาราเรือง, 2561: 225) นอกจากนี้บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละขนาดโรงเรียนยังเกี่ยวข้องถึงการวางแผนการปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานตามแผน (นิฐาพรรณ ช่างนาวา, 2558: 73-74) ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงทำให้การปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนแตกต่างกัน และขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันก็ยิ่งสะท้อนถึงงานบริการวิชาการในโรงเรียนอีกด้วย (อรนิตย์ สุวรรณไตรย์ ขวนคิด มะเสนะ และอัสวฤทธิ์ อุทัยรัตน์, 2558: 103; อานนท์ คนขยัน คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล และศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน, 2558: 145) ส่วนความคาดหวังของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริการแนะแนว พบว่า ไม่แตกต่างกัน โดยผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษาในโรงเรียนทุกขนาดต้องการให้มีการปฏิบัติงานบริการแนะแนวทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพลย์ อริยะศรีทรัพย์ (2554) ที่ได้ผลการศึกษาว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีความต้องการในการบริการแนะแนวทุกด้านอยู่ในระดับมาก แม้ว่าจะมีสถานภาพและประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันก็ตาม แต่มีความต้องการในการบริการแนะแนวไม่แตกต่างกัน คือ มีความต้องการอยากให้โรงเรียนจัดบริการแนะแนวให้กับนักเรียนมากขึ้นและมีกระบวนการที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

ภาพรวมของลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) บริการจัดวางตัวบุคคล ต้องการให้ทางโรงเรียนจัดบริการแนะแนวเกี่ยวกับการจัดให้นักเรียนทำงานพิเศษหรือหารายได้พิเศษระหว่างเรียน การจัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นให้นักเรียน และการมอบทุนอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านทุนทรัพย์ 2) บริการให้คำปรึกษา ต้องการให้มีการจัดตารางเวลาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างชัดเจน มีการบันทึกข้อมูลของนักเรียนที่มาขอรับบริการให้คำปรึกษา และดำเนินการส่งต่อนักเรียนให้แก่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาซับซ้อนเกินไป 3) บริการติดตามและประเมินผล ต้องการให้จัดทำกล่องรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น การให้กรอกแบบสอบถามหรือแบบสำรวจความคิดเห็นจากครูและผู้ปกครองนักเรียน และการประเมินผลการจัดบริการแนะแนวด้านต่างๆ เพื่อทำสถิติเปรียบเทียบและปรับปรุงพัฒนางานแนะแนวต่อไป 4) บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ต้องการให้นักเรียนเขียนอัตชีวประวัติหรือประวัติส่วนตัว การสำรวจความต้องการทางด้านการเรียนและการประกอบอาชีพ การสำรวจความต้องการความช่วยเหลือในด้านการปรับตัวกับเพื่อน และการจัดให้ครูได้สัมภาษณ์พูดคุยกับนักเรียน เพื่อทราบปัญหาและความต้องการต่างๆ ของนักเรียน และ 5) บริการสนเทศ ต้องการให้มีการจัดนิทรรศการข้อมูลข่าวสาร การศึกษาต่อและการเลือกประกอบอาชีพให้กับนักเรียน การจัดป้ายนิเทศเพื่อให้ความรู้ในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม และการให้บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแก่นักเรียน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า ความต้องการในการจัดงานบริการแนะแนวในโรงเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักเรียนส่วนมากมีความต้องการอยากให้ทางโรงเรียนมีการจัดบริการแนะแนวเพื่อช่วยเหลือนักเรียนได้รู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง รู้ขอบเขตความสามารถ ความถนัด ความสนใจ รู้จักยอมรับตนเอง และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ตลอดจนสามารถตัดสินใจเลือกวางแผนดำเนินชีวิตของตนได้อย่างฉลาด (อุไรภรณ์ บุตติ, 2550: 18; มาลี ศรีสมpong, 2553: 13; ชุตินา หอมสนธิ, 2558: บทคัดย่อ; นิรุทธ์ วัฒนโสภา และวัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์, 2561: 2630) ส่วนความต้องการของครูแนะแนวในโรงเรียนทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับมากเช่นกัน ไม่แตกต่างจากความต้องการของนักเรียน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติงานแนะแนว คือ ต้องการให้โรงเรียนจัดบริการแนะแนวได้อย่างครอบคลุมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ มีงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ ที่ทันสมัย 2) ด้านการเตรียมบุคลากรงานแนะแนว คือ ส่งเสริมบุคลากรที่รับผิดชอบงานแนะแนวให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในงานแนะแนว

และ 3) ด้านการประชาสัมพันธ์ คือ อยากให้มึงบประมาณในการปฏิบัติการประชาสัมพันธ์งานแนะแนว และสามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานได้ (ธนพร พูนปริญญา, 2553: 176) ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นการสะท้อนจากครูและนักเรียนโดยตรง ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาที่พบว่า อุปสรรคขัดขวางของความสำเร็จในงานบริการแนะแนว คือ การที่บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการแนะแนว ขาดบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาในด้านแนะแนวโดยตรง ไม่มีการฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะที่เป็นลักษณะเฉพาะในการแนะแนว ขาดทักษะประสบการณ์ที่จำเป็นในการให้บริการแนะแนว และขาดอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ป้ายประกาศ คอมพิวเตอร์ แบบทดสอบต่างๆ ซึ่งบางโรงเรียนมีไม่เพียงพอหรือไม่มีเลยทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการให้บริการแก่นักเรียนอย่างมาก (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2543: 39-40; วีระศักดิ์ ราตรี, 2548: 135-137; นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2558: 318)

ดังนั้นความต้องการในงานบริการแนะแนวของครูและนักเรียน จึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่า ครูและนักเรียนอยากให้งานบริการแนะแนวเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือและส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเกี่ยวกับการเรียน อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถพิจารณาและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล เข้าใจสาเหตุและวิธีการแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างถูกต้อง และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงให้น้อยลง นับว่างานบริการแนะแนวมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนานักเรียนโดยองค์รวมทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ให้เป็นบุคคลที่สามารถบูรณาการความคิด ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม และเทคโนโลยีเข้าสู่วิถีชีวิตไทยได้อย่างเหมาะสม (Lunenburg, 2010: 1-9; ชฎาลักษณ์ ปาลี, 2551: 2-3)

2.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่

จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนของผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และนักเรียน สามารถสรุปในภาพรวมได้ว่า ต้องการอยากให้บุคลากรด้านการแนะแนวเพียงพอกับจำนวนนักเรียนแต่ละโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยที่ระบุว่าโรงเรียนมีครูอัตราส่วนที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนจึงส่งผลต่อการกำกับดูแลนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้การบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษาได้ไม่ค่อยดี (Mapfumo & Nkoma, 2013: 112) ควรมีครูแนะแนวที่มีวุฒิทางการศึกษาแนะแนวโดยตรงเพื่อที่จะสามารถให้คำปรึกษาและให้การช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเต็มที่ เช่นเดียวกับในสหรัฐอเมริกาโรงเรียนส่วนใหญ่ผู้ให้คำปรึกษาจะจบการศึกษาระดับปริญญาโทด้านการให้คำปรึกษา ในขณะที่แคนาดาผู้ให้คำปรึกษาจะต้องได้รับใบอนุญาตพร้อมทั้งผ่านการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับโรงเรียน (Arredondo, et al., 1996: 54; College Board Advocacy & Policy Centre, 2011: 9; NZPPTZ, 2015: 8) มีครูแนะแนวเกี่ยวกับการเรียนและสร้างแรงบันดาลใจในการเรียน รวมทั้งการเรียนต่อและอาชีพที่นักเรียนสนใจ แนะนำให้นักเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนอยากจะเป็น เพื่อช่วยให้นักเรียนมีเป้าหมายและไปถึงอาชีพที่ใฝ่ฝันเป็นการช่วยระบุและกำหนดเป้าหมายทิศทางการศึกษาในชีวิตของนักเรียน นับว่าเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษา (Brittingham & Netusil, 2008) ทั้งนี้ทางโรงเรียนควรมีกล่องให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น มีห้องรับฟังปัญหา

และให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง โดยครูสามารถที่จะเป็นที่ปรึกษาให้แก่นักเรียนได้ทุกเรื่อง และเก็บความลับในปัญหาเหล่านั้น มีการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนและการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา นอกสถานที่ สนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ยากไร้ มีการจัดกิจกรรมแนะแนวที่น่าสนใจและหลากหลาย มีค่ายแนะแนวการศึกษาต่างๆ และเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์จริง หรือพี่ๆ ในสาขาอาชีพต่างๆ มาแนะแนวทางในการเรียนต่อในสาขาอาชีพนั้นๆ จัดกิจกรรมให้แก่นักเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาทางด้านอาชีพ ส่วนตัวและสังคม เช่น ด้านการพูด การสื่อสาร เน้นให้นักเรียนลงมือทำด้วยตนเองในสิ่งที่ชอบ กล้าแสดงออกและแสดงความสามารถมากขึ้น ตามที่งานวิจัยของ Nkhata (2010) ได้เสนอว่า บริการแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพควรมีการแลกเปลี่ยนและมุ่งไปที่กิจกรรมหลากหลายที่เป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนโดยตรงเกี่ยวกับการให้โอกาสนักเรียนได้เลือกเรียนด้วยตนเอง ตามความสนใจในงานอดิเรก ทักษะและความถนัด ให้นักเรียนได้ตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพและเปิดรับข้อมูลในอาชีพต่างๆ นอกจากนี้ควรมีการจัดเรียนเพิ่มเติมให้แก่นักเรียนหลังเลิกเรียน นอกจากการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้ว ควรมีการจัดหาแหล่งงานที่นักเรียนสามารถทำงานพิเศษหรือหารายได้พิเศษระหว่างเรียนเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน มีการติดตามและประเมินผลในการช่วยเหลือนักเรียน มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการให้คำปรึกษานักเรียน เพื่อจะช่วยให้ครูมีทักษะในการให้คำปรึกษานักเรียนมากยิ่งขึ้น (Tuchili, 2008: 49) เพราะการให้คำปรึกษาเป็นบริการที่ช่วยให้บุคคลเข้าใจอารมณ์ของตนเอง คลายข้อสงสัยและความขัดแย้งภายในจิตใจ (UNESCO, 2000: 35) และที่สำคัญการพัฒนางานแนะแนวในโรงเรียน ควรสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนได้ทำงานอย่างเป็นระบบ (Njeri, 2007: 43) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hossain & Faisal (2013) ที่ได้เสนอแนะว่า สิ่งสำคัญอันดับแรกคือ การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความต้องการในงานแนะแนวของครู ผู้ปกครอง นักเรียน นักการศึกษา และชุมชนผ่านการสัมมนาหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีการฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการแนะแนวและการให้คำปรึกษา (Njeri, 2007: 43; Lai - Yeung, 2014: 36; Joseph, 2015: 75) ฉะนั้นงานแนะแนวและบริการให้คำปรึกษาถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของงานแนะแนวในโรงเรียนนับว่ามีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างมาก (Tuchili, 2008: 48; Kasonde, Ndhlovu, & Phiri, 2009: 17; Nkhata, 2010: 10; Makumba, 2013: 70) ผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนงานแนะแนวในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จให้ได้ เพราะงานแนะแนวจะเป็นกระบวนการที่สนับสนุนให้นักเรียนนั้นได้บรรลุเป้าหมายของตนเองและสามารถที่จะใช้ชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในท่ามกลางสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยครั้งนี้สามารถสะท้อนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียนได้อย่างชัดเจน เพื่อทางโรงเรียนโดยเฉพาะผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา สามารถที่จะนำข้อมูลเหล่านี้มาสู่การบริหารจัดการและวางแผนในการปรับปรุงงานแนะแนวให้ดียิ่งขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะในแต่ละด้านของงานบริการแนะแนวดังนี้

3.1 บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษาควรส่งเสริมและให้ความสำคัญ ในประเด็นเกี่ยวกับ 1) การให้นักเรียนเขียนอัตชีวประวัติหรือประวัติส่วนตัว

เพื่อให้ครูได้รู้จักนักเรียนมากยิ่งขึ้น 2) การสำรวจความต้องการทางด้านการเรียน และการสำรวจความต้องการในการประกอบอาชีพ 3) การสำรวจความต้องการความช่วยเหลือในด้านการปรับตัวกับเพื่อน การเข้าใจตนเอง และบุคลิกภาพของนักเรียน และ 4) การจัดให้ครูได้สัมภาษณ์พูดคุยกับนักเรียน เพื่อทราบปัญหาและความต้องการต่างๆ ของนักเรียน

3.2 บริการสนเทศ ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษาควรส่งเสริมและดำเนินงานในประเด็นเกี่ยวกับ 1) การจัดนิทรรศการข้อมูลข่าวสาร การศึกษาต่อและการเลือกประกอบอาชีพให้กับนักเรียน 2) การจัดป้ายนิเทศเพื่อให้ข่าวสารในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม และข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์และทันสมัยแก่นักเรียน 3) การให้บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแก่นักเรียน เพื่อใช้ในการสืบค้นหาข้อมูลทางด้านการศึกษา อาชีพ และส่วนตัวและสังคม 4) การจัดเสียงตามสาย เว็บไซต์ และช่องทางออนไลน์ในการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่จำเป็นและเหมาะสมแก่นักเรียน 5) การจัดการศึกษานอกสถานที่ให้กับนักเรียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และได้รับประสบการณ์โดยตรงจากแหล่งการเรียนรู้ และ 6) การเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์ หรือผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพต่างๆ มาให้ความรู้แก่นักเรียน

3.3 บริการให้คำปรึกษา ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนในประเด็นเกี่ยวกับ 1) การจัดตารางเวลาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างชัดเจน เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้ามาขอรับคำปรึกษา 2) การบันทึกข้อมูลของนักเรียนที่มาขอรับบริการให้คำปรึกษา และ 3) การปฏิบัติการส่งต่อนักเรียนให้แก่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาซับซ้อนเกินไป เพื่อให้นักเรียนได้รับคำปรึกษาและแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

3.4 บริการจัดวางตัวบุคคล ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา ควรตระหนักและให้ความสำคัญในประเด็นเกี่ยวกับ 1) การจัดให้นักเรียนทำงานพิเศษหรือหารายได้พิเศษระหว่างเรียน เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน 2) การจัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นให้แก่นักเรียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ก่อนสำเร็จการศึกษา และ 3) การมอบทุนอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านทุนทรัพย์

3.5 บริการติดตามและประเมินผล ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา ควรตระหนักและให้ความสำคัญในประเด็นเกี่ยวกับ 1) การจัดทำกล่องรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น 2) การให้กรออกแบบสอบถามหรือแบบสำรวจความคิดเห็นจากครูและผู้ปกครองนักเรียน เพื่อขอความเห็นในการปรับปรุงการจัดบริการแนะแนว 3) การประเมินผลการจัดบริการแนะแนวด้านต่างๆ เพื่อทำสถิติเปรียบเทียบและปรับปรุงพัฒนางานแนะแนวต่อไป 4) การจัดให้มีการอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับการให้บริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ เป็นประจำทุกปี และ 5) การติดตามผลหลังจากสอนพิเศษหรือสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่เรียนอ่อน

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรมีการพัฒนาครูในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะที่จะสามารถลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวในโรงเรียนได้ โดยมีการจัดอบรมให้ครูผ่านหลักสูตร “การพัฒนาทักษะครูแนะแนวยุคใหม่ให้เข้าถึงผู้เรียน” และเมื่ออบรมเสร็จมีกระบวนการติดตามผลในการปฏิบัติงาน

แนะแนวในโรงเรียนของครูแต่ละคน มีเครือข่ายอาจารย์มหาวิทยาลัยเข้าไปช่วยเหลือและดูแลให้คำปรึกษาในการทำงานแนะแนวอย่างต่อเนื่อง

4.2 ควรนำข้อมูลที่ได้จากผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในสังกัด และขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน มาทำการศึกษาในประเด็นเฉพาะด้านที่แต่ละขนาดและสังกัดมีความต้องการ เช่น ด้านบริการให้คำปรึกษา และการบริการติดตามผลและประเมินผล เป็นต้น เพื่อที่จะนำมาสู่การพัฒนางานบริการแนะแนวในด้านที่เป็นจุดอ่อนให้เข้มแข็งมากขึ้น

4.3 ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียน PLC ร่วมกัน เกี่ยวกับการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียน โดยมีอาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยงเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบงานบริการแนะแนว และได้ติดตามผลงานบริการแนะแนวอย่างต่อเนื่อง และสามารถที่จะเป็นต้นแบบของงานบริการแนะแนวแก่โรงเรียนอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 ควรพัฒนารูปแบบงานบริการแนะแนวในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาที่เป็นจริงของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นไปที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) เนื่องจากโรงเรียนสังกัดสพป. มีข้อจำกัดมากกว่าโรงเรียนสังกัดสพม. จึงเป็นประเด็นที่ท้าทายและควรเร่งด่วนในการให้ความช่วยเหลือ

4.5 ควรออกแบบงานบริการแนะแนวในโรงเรียนให้เข้ากับยุคสมัย โดยนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาเพื่ออำนวยความสะดวกของนักเรียนและง่ายต่อการติดตามของครู เช่น การพัฒนางานบริการแนะแนวให้อยู่ในรูปแบบระบบออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน ซึ่งสามารถที่จะให้ข้อมูลในประเด็นต่างๆ และสะท้อนให้นักเรียนได้โดยตรง เพื่อลดช่องว่างในการเผชิญหน้ากันระหว่างครูกับนักเรียน เพราะบางครั้งนักเรียนไม่กล้าที่ถามหรือพูดคุย การมีระบบออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเข้ามาน่าจะทำให้ได้ข้อมูลทั้งครูและนักเรียนง่ายขึ้น โดยข้อมูลเหล่านั้นถูกบันทึกอยู่ในระบบเพื่อให้ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวนำข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านั้นมาสู่การวางแผน การส่งเสริม และพัฒนานักเรียนต่อไป